

Naš rod — razredno čtivo

Z novim šolskim letom se bo po naših šolah začela nova akcija za nabiranje naročnikov »Našega roda«, ki bo stopil že v 7. leto svojega izhajanja. Da se je »Naš rod« res priljubil deci in odraslim, nam priča velikanska vsakoletna njegova naklada, ki kljub gospodarski depresiji ne opada. So šole, kjer uporabljajo skoraj izključno »Naš rod« kot razredno čtivo. Služi nam izborna s svojimi potopisi, sestavki iz zgodovine, prirodnoznanstva itd., da nam poglobi in popestri šolsko delo, poleg tega pa more učencem služiti kot vir za marsikatero samostojno pridobitev snovi baš v smislu načel strnjene pouka. — Po večletni uporabi »Našega roda« kot razrednega čtiva pa moram ugotoviti, da je za nižjo stopnjo narodne šole žal skoraj neuporabljiva. V narodni šoli imamo opravka z dečkom od 6. do 14. oz. 15. leta. Mladinska psihologija nam razdeli literarno dozorevanje mladine v tej dobi v te faze: Od 4. do 10. življ. leta v pravilčno dobo, ki se deli v ono do 7. življ. leta, kjer otroka zanima prava pravljica po vsebini in obliki in ono do 10. življ. leta, kjer pride v poštev konkretna zgodovinska snov iz domačije v pravilni obliki, od 10. do 12. življ. leta v tako zvano Robinzonovo dobo, kjer so učenci navdušeni za različna junastva, dogodke, pustolovščine, od 12. do 14. življ. leta v takozv. baladno dobo — od 13. življ. leta dalje imenovano predpubertetno dobo, kjer težji zanimanje za iznajdbami, raziskovanji, za razvojno kulturno zgodovinskim sličicami, pozneje pa se naslaja ob dnevnih, spominskih knjigah, tovarištvu itd., od 14. do 15. življ. leta v lirsko ali ro-

mantično dobo, kjer prevladuje kritično do- jemanje. Teh faz literarnega dozorevanja mladine ne more prezeti ne učitelj, ko pri šolskemu delu izbira iz čitanke, »Našega roda« in drugega čtiva sestavke za dečo na dolo- čeni razvojni stopnji, ne urednik ali kdo dru- gi. Vsem tem razvojnim fazam pač »Naš rod« ne more zadostiti, vendar se mi zdi, da se je s svojo vsebino pomaknil previsoko t. j. na duš. dozorelost otrok v najvišjih razredih višje narodne šole, meščanskih šolah in nižjih razredih srednjih šol. Ker imajo meščanske šole svoj primerno urejvani list in ker iz um- ljivih razlogov dijaki iz nižjih razredov sred- njih šol ne posegajo mnogo po »Našem ro- du«, se bo moral »Naš rod« odločiti ali za učence celotne narodne šole, ali pa za one iz meščanskih in nižjih razredov srednjih šol. Za drugo se bi v glavnem odločil, če bi ostal tak, kakršen je. V narodnih šolah bo pač gle- de na večletno preizkušnjo njegove uporab- nosti in spriči vsebine večine sestavkov ter pesmi doslej nujno moralo pasti število nje- govih naročnikov. Še nekaj želj. Rubriki »Mladina piše« naj se odkaže več prostora, istotako mesečnim novicam, ki so vredne, da se zabeležijo. Od prve številke do naslednjih ali celo do zadnje se naj razteza le glavna povest ostali sestavki naj se zaključijo v isti številki. — »Naš rod«, ki vselej po možnosti upošteva želje in nasvete onih, ki ga uporab- ljajo, je vreden, da se ga ob novem šolskem letu toplo priporoča, tako da se bo število njegovih naročnikov na naših šolah zopet povzpelo na dostojno višino.

Tone Ferlinc.

Splošne vesti

OB ZAKLJUČKU RISARSKEGA TEČAJA.

Zaključek II. delnega risarskega tečaja za učitelje obrtnih nadaljevalnih šol je bil 24. avgusta. Tečaj je pričel 1. julija in se je vršil na tehnični srednji šoli v Ljubljani. Vodil ga je g. inšpektor Presl. Predavali so gg. inž. Premelc — strojeslovje, inž. Skočir — elek- trotehnika, inž. Stirn — kovaštvo in klepar- stvo, strok. učitelj Kanfl — krojaštvo, strok. učitelj Steiman — čevljarstvo. Teorija se je obravnavala prav malo, ampak so gg. pre- davatelji obračali večjo pažnjo na risanje samo, tako, da smo posebno kar zadeva oblačilnih strok pridobili res mnogo.

Udeležencev je bilo letos komaj 17, če- mur pa se ni nikakor čuditi, če pomislimo, da mora učitelj žrtvovati vse počitnice in oditi izmučen od šolskega dela takoj v tečaj. Marsikdo tudi ni prišel, ker mu tečaj pač več ni potreben, saj so zasedli mnogo mest na strokovnih obrtnih nadaljevalnih šolah sred- nješolski profesorji, katerim pač ni potreba obiskovati posebnih strokovnih tečajev za poučevanje na obrtnih in trgovskih nadalje- valnih šolah. V mnogih primerih tudi ne dajo občine obrtnih nadaljevalnih šolam zadost- nih potrebnih denarnih podpor, potrebnih za njihov obstoj.

Vsekakor bi se morala dosledno izvajati že večkrat poudarjena zahteva, da naj pou- čuje na teh šolah prvenstveno strokovno izobraženo osnovnošolsko učiteljstvo, da bo ostalo obrtno in trgovsko nadaljevalno šol- stvo na tej višini, na katero jo je dvignilo baš učiteljstvo.

V tečaju samem sta predavala z meto- dičnega stališča posebno dobro gg. Stirn in Kanfl, katerih smo se oprijeli tudi z vsjo lju- beznjo, saj sta nam znala snov res podajati. Prav posebno skrben nam je bil tudi naš raz- rednik g. dr. Kline.

mogli vselej najti miselnega stika z njegovimi izjavami, češ, da so preabstraktna in pretežka. Mislim pa, da bi preveliko poljudenje take snovi, ki jo je predavatelj itak mnogokje pod- krepil s primeri iz življenja, odloščilo znan- stveno vrednoto in bi postalo vse preveč pri- mitivno in propustno. Svoja izvajanja je pona- zoval tudi s tabelami, ki že same govore o predavateljevi izredni vzgladni delavnosti in globoki resnosti v njegovem pedagoškem ustvarjanju.

G. Salih Ljubunčić iz Zagreba nam je, žal, le v prekratko odmerjenih urah, podal kritičen pretes jugoslovanskega, po osvobo- jenju izišlega slovstva, tako, da je bil to le pretres na debelo. Kljub temu pa je v teh urah znal s tako brezkompromisno prepriče- valnostjo tržati v poslušalcih še zadnje ostan- ke pripadnosti k Herbartovemu sistemu, ki je tako sistematičen, da funkcionira kakor ura, zaokrožen in no velikem iskanju pridobljen, čuvan tako uporno in trdno, da je še danes mnogo učiteljev in profesorjev učiteljskih šol, ki nanj prisegajo. Živo je znal opisati vso neživljenjskost tega sistema in naivnost nje- govih pripadnikov pri nas do današnje dobe. Njegova izvajanja so bila najbolj prepričeval- na propaganda za novo šolo in strnjen pouk, kakor je znal prepričevati najgloblje od pre- davateljev le še Ernest Vranc. Kar začetkoma je g. Ljubunčić povedal resnico, ki nas mora iztrezniti: da »medu nam postojita velika neoba- viješčenost in da slovenska pedagoška knji- ga je v upadanju«. Poudarjal je, da reakcijo- nar »s kome čovjek ne može raditi« in entu- ziazi »površni ljudi, koji smetaju propagandi nove škole«, največ škodijo naši pedagoški znanosti in njenemu napredku, dočim je kon- servativce »uvijek spreman za kompromise«. Krasno je orisal našega Bežeka »kjoji nas je sve zadužio svojim radom, čiji član i zrelo gledanje zasluži svestrano naše poštovanje«, katerega velika zasluga je v tem, ker je prvi podvomil v Herbartovo metafiziko, ker je sam

doživljal težke posledice njegovega okorelega mehanizma. O snovi svojega predavanja bo izdal tudi obširnejšo knjigo, ki jo že težko pričakujemo in po kateri bodo segli vsi, ki jim zanimanje in ljubezen do naše pedagoške knji- ževnosti in pokreta ni le fraza, ampak dejanje. Najmanj pa, kar mora vsak povprečen učitelj poznati, je naša slovenska vzgojslovna lita- ratura in domača, jugoslovanska vsaj njen obširnejši oris. »Največja vzgojna vrednota je življenje« — s tem je nekako zaključil pre- davatelj svoja izvajanja, za katero je žel pri- srčen aplavz.

O smislu in nalogah osnovne ter višje narodne šole je govoril šol. nadz. v p. g. Ma- tija Senkovič, urednik »Popotnika«. Markant- na pojava tega v duhu večnega mladca v slo- venski pedagogiki, vendarle dostojanstveno usmerjeno vplivajočega kakor kakega angle- škoga lorda, ki se povsod pojavi, kjer je ne- varnost, da zajde naša pedagogika na brez- plodna pota novotarjanja, je dala tečaju neko življenjsko trdno opornost. Četudi se, zlasti mladina, ne more povsem strinjati z njim v njegovih zadrževalnih metodah in v njegovem večasih prepodobnem seciranju pojmov in dejstev, ji vseeno da njegova življenjska pre- izkušnost, vezana na njegovo izborno pozna- nje pedagoške književnosti do danes, misliti, da se zažene k cijem sodobne šole bolj pri- pravljena in premišljena. Podal je, kakor je sam povedal v uvodu »Idejne smerice ali in- strukcije za narodno šolo od jezikovnega pou- ka do telovadbe. Moj namen je strniti v celo- lotno, pregledno in zaokroženo sliko vse to, kar se je obneslo in kar že zdaj izvajajo v praksi tisti učitelji in učiteljice, ki korakajo z duhom časa. Kot nameček pa mi še dovolite, da vam podam nekaj didaktičnih in metodič- nih drobtin«. Vendar, žal, ni mogel vsled kratkega časa vsega temeljiteje obravnavati in je to storil le pri glavnih predmetih. Ostro

Odbor učiteljskega združenja, ki je letos, od kar je na čelu združenja uporno insistiral na rešitvi pravnih in materialnih vprašanj, je pokazal zavdanja vreden uspeh na ureditvi društvene administracije, a še posebej — to podčrtavamo — dal je v kulturnem pogledu, v družbi s svojimi sodelavci — uredniki li- stov in revij — več nego se je v tem pogledu od uedinjenja do sedaj naredilo. Izdava projekta učnega načrta in programa, objava reforme učiteljske izobrazbe v tujih državah, načrt o polaganjih praktičnega učiteljskega izpita itd. — ta in slična dela so dala central- nemu odboru karakter znanstvene ustanove.

Še eno stvar moramo posebej poudariti — da namreč zaradi široke tolerance ene in druge struje v savski sekciji — spor v tej sekciji več ne obstoja. Našel se je modus s katerim se bo moglo na čašten način likvidi- rati odnošaje, ki so bili v škodo ne samo nasprotujočima si strujama, nego celokupne- mu učiteljstvu.

Sarajevska učiteljska skupščina je zapu- stila v našem javnem življenju globoko sled. O njej so pisali vsi domači časopisi in to ne samo dokler je skupščina trajala, marveč tudi potem, ko je že dovršila svoje delo. Prav inter- esantne dopise prinaša o naši skupščini največji list »Politika«. — Pisec teh dopisov je popolnoma točno reproduciral ideje izne- šene na Glavni učiteljski skupščini.

— O državni skupščini. »Savremeni po- gled« mesečnih za književnost, znanost in umetnost« piše o sarajevski skupščini nasle- dnje: Na učiteljskem kongresu, ki se je vršil od 21. do 24. avgusta t. l. v Sarajevu, so bile izrečene značilne izjave in sprejeta je bila resolucija, ki zasluži pozornost. V nizu mnogih zahtev, ki jih je učiteljstvo postavilo vanjo, vzbuja pozornost zahteva, ki se nanaša na socialno zdravstveno zaščito otroka in na pogoje njegovega svobodnega duševnega in fizičnega razvoja. Zahteva po svobodi šole, otroka in učitelja, je postavljena jasno in od- ločno in naravnost dominira v deklaraciji kongresa. Na nekem mestu je sledeča formu- lacija: Nad vse in bolj od vsega zahteva ju- goslovansko učiteljstvo svobodo državljan- skih pravic... samo svobodni in stalni učite- lji morejo s svojim delom zapustiti vidne kul- turne sledove za seboj. S poudarjanjem te zahteve v prvi vrsti svojih teženj, je hotelo učiteljstvo poudariti to zahtevo kot bistveni pogoj svojega dela, kot pogoj brez katerega se ne more niti pomisliti na izvedbo onih re- form, ki so nujno potrebne za dvig osnovne šole. Zahteva je postavljena pravilno in more služiti učiteljstvu v čast.

— Nov referent za osnovno šolstvo. Za referenta za osnovno šolstvo v dravski bano- vini je imenovan v ministristvu prosvete g. Fran Erjavce.

— Radio - predavanja iz rokotvornega pouka za vse stopnje učencev osnov. šol na- merava uvesti ljubljanska radio postaja. Vsak teden bi bilo predavanje trajajoče 20 minut. V tem predavanju naj bi predavatelj dajal povsem praktična navodila otrokom, ki bi po teh navodilih izdelovali razne predmete, ho- diši izrezovali iz barvastega papirja, sestav- ljali iz vžigalce ali palčice, izdelovali razne predmete iz lepenske in lesa itd. Učitelj(ice), ki bi hoteli sodelovati pri tej radio uri naj javijo to uredništvu »Učiteljskega tovariša«.

— Novi slovenski dnevnik »Glas naroda«, ki ga izdaja »Narodna prosveta«, reg. zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani, je najcenejši slovenski dnevnik. Od 25 Din je znižana na- ročnina na samo 12 Din mesečno. Zadruga osnova daje listu dvojice pomembnih možnosti: 1. nizka naročnina — ker zadruga ne išče na račun naročnikov materialnega dobička kot druga kapitalistična časopisna podjetja, 2.

je kritiziral nedoslednost, ki se javlja v šol. zakonu, učnih načrtih nasproti ciljem, ki jih postavlja sodobna šola.

O izvajanju strnjene pouka se ni izra- zil preveč določno: Pri kritiki hospitacije pri g. šol. upr. Lavriču v St. Lovrencu na Poh. je povedal sledeče: »Tukaj smo jasno videli, da si ne moremo misliti delovnega, strnjene pouka, ako razred še ni dosegel sposobnosti aktivnega sodelovanja. Ves pouk se opira pri takem pouku na doživljajske predstave. Pre- pričali smo se, da je prost razredni razgovor najprikladnejša oblika za strnjen pouk, da pri takem pouku učenci strogo izvajajo samo- kontrolo in medsebojno kontrolo, da tak pouk upošteva veliko važnost individualiziranja, ko se učenci pospešujejo po svoji nadarjenosti in si med seboj pomagajo (socialni moment!). Opaziti je bilo, da vzdrže učenci kljub naj- večji duševni razgibanosti vzorno notranjo disciplino in da vlada med učiteljem in učenci nele prijateljsko, ampak naravnost pristrčno razmerje in največja zaupljivost. Videli smo torej in se prepričali, da strnjeni pouk obli- kuje delovni načrt vedno na podlagi otroške pobude, nasprotno s koncentracijskim po- ukom, kjer učitelj delovni načrt sestavi in potem nekako učence posredno sili, da ga iz- vajajo. Strnjeni pouk strmi za enotno strnit- vijo učne snovi pod kako vodilno idejo. Vi- deli smo, da je strnjeni pouk povsem fundi- ran, usmerjen na vrednote in je pouk vseskozi sintetičen. Namesto mehaničnega vzporejanja in zaporejanja, kakor to dela koncentracijski pouk »skuša naš tovariš povezati raznovrst- nost snovi v organsko celoto in vzpostaviti pristno harmonijo med snovjo in otrokom...« K ugovorom, da je hospitacija bila reproduk- cija dvodnevnega prejšnjega pripravljanja je še omenil: »Svedča bi nas še bolj zanimalo, če bi imeli priliko videti kako se vse to raz- vija, koliko so učenci s svoje strani prispevali k oblikovanju delovnega načrta, in na drugi strani, koliko je k oblikovanju prispeval učitelj. — To bi bilo zanimivo. — Jaz imam to

PROIZVOD: »UNION« ZAGREB.

neodvisna směr — ker more vsakdo postati soodločujoč član zadruga — izdajateljica.

Naročite »Glas naroda« z dopisnico na naslov:

Uprava »Glas naroda«, Ljubljana, Nebotičnik (Tel. 38-55)

† Lesnik Mihael, ki je služboval nad 35 let v sedaj obmejni Sv. Anj v Slovenskih goricah, je umrl 5. t. m. v Studencih pri Mariboru. Pokopali so ga v soboto ob številni udeležbi, zlasti upokojenega in aktivnega učiteljstva. Zadnje besede v slovo sta mu govorila tov. Hren in pa tov. Stuhec kot njegov naslednik in kot predsednik šentlantskega učit. dru- štva. Mesto zahvale v časopisju govornikoma in udeležencem je darovala njegova soproga tovarišica Viljemina 150 Din Učit. domu v Mariboru.

— »Glas naroda«. K oglasu »Glasa naroda«, ki je bil poslan upravi »Učit. tov.« ter je priobčen med vestmi v današnji številki pri- pominjamo, da ne odklanjamo oglasov ostalih dnevnih listov. Načeloma stoji JUU na stali- šču, da učiteljstvo čimveč in vsestrano čita ter si s tem ustvari čim objektivnejšo samo- stojno sodbo o dnevnih dogodkih in vpraša- njih. — Uprava »Učiteljskega tovariša«.

Osebne zadeve

—i Napredovali so učitelji(-ce) v VII. skupino: Tomazič Zora iz Žetaj; v VIII. sku- pino: Samsa Marija iz Izlaka in Lapajne Janko iz Budincev.

—i Prevedena v IX. skupino je Osvalt- Ogrizek Matilda iz Gor. Sušice.

Učiteljski pravnik

—Š štetje let za določitev položajne sku- pine ob sprejemu kontraktualcev v drž. služ- bo; razsodba drž. sveta B. 15919 z dne 24. junija 1935 se glasi:

»U II odeljenju koje sastavljaju predsed- nik odeljenja Barič dr. Josip, potpredsednik Drž. saveta, članovi: Sardelič dr. Rudolf, Vil- dovič Antonije, Milovanović Zarko, Čubrovič dr. Pavle, i delovodja Munk Filip, po tužbi Gl. kontrole br. 133478/34 g. od 8 marta 1935 god., protivu rešenja Ministra prosvete od 23. septembra 1934 god. O. N. br. 61818 kojim je N. N. priznato za penziju radi odredjenja grupe u drž. službi vreme od I—IX 1910 do 3—VI 1935 god., koje je proveo kao učitelj u Italiji i vreme od 23—III 1928 do 31—III 1932 god. koje je proveo kao kontraktualni učitelj na osnovu čl. 17 i 34 Zakona o Drž. savetu i upravnim sudovima a s obzirom i na zakon o taksama, dana 24 juna 1935 godine presuduje:

Odbacuje se tužba Glavne kontrole br. 133478/34 od 8 marta 1935 god.

Razlozi:

Pošto je proučio tužbu osporeno rešenje i ostale akte koji se na ovaj predmet odnose odgovor Ministrov na tužbu poslat pismom od 8 aprila 1935 god. O. N. br. 24113 kao i

prepričanje: da mora biti značilno za strnjen pouk, da je preprost. Delovno najbolj škod- ljivo bi bilo, če bi kdo hotel unesti v stvarno celoto vse mogoče in nemogoče stvari, ki niso v notranji zvezi z njo. — ker se raztrga dru- gače pouk v neskončnost.«

Ker je mnenje tega našega praktičnega pedagoga, ki ga lahko smatramo kot enega izmed vodilnih sodobnih slovenskih pedago- gov, važno za objektivno razsojo problema o strnjemem pouku, omenjam še njegove zak-ljučne besede pri debati Vrančevih izjavljanj ob koncu tečaja: »Jaz zastopam to stališče: Dopustno je, da tisti učitelji, ki to žele in ki s svojim dosedanjim delom jamčijo, lahko na- daljujejo s strnjemim poukom tudi v višji nar. šoli. Vendar je potrebno, da se izvrši pre- hod od predmetnega do strnjene pouka pra- vročasno, da se učenci kolikor toliko seznanijo s strukturo učnih predmetov in to seveda po koncentraciji.

Vprašanje strnjene pouka je pri nas vsaj dozdaj še področje iskanja, zato je po- trebno, da se poleg poti, ki jih lahko hodijo vsi, ubirajo še posebna pota, da se najdejo metode, ki ustrezajo otroku in domovini in duševni strukturi učitelja. Taka posebna pota naj bi hodili mojstri strnjene pouka in sem z g. profesorjem (Silihom) istega mnenja, da nam je treba takih specialistov, kajti le malo je ljudi, ki bi mogli biti na vseh področjih našega tako diferenciranega življenja učen- cem vodniki, ne da bi opravljali polovičarsko delo.« Še neke je rekel predavatelj: »Vrhun- ski uspehi dajo lahko pobude, ne morejo pa se smatrati kot norme, ker tudi bodoča na- rodna šola ne bo brez slabosti, kajti učitelji bodo tudi samo ljudje in ne čudežni otroci, zato ne delamo prevelikih koncesij teoriji. Ako bo učenec nove šole stopil iz nje z za- vestjo: »Česar sem se učil in znam, sem si pridobil tudi z lastnimi silami«, bo to novi šoli najlepše in najboljše spričevalo.«

(Dalje prihodnjik)